

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 337/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Milanom Knopom, advokátom, Krmanova 1, Košice, proti uzneseniam Okresného súdu Košice II č. k. 2T/50/2022 z 9. marca 2023 a Krajského súdu v Košiciach č. k. 7Tos/25/2023-1464 z 5. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 25. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutiami všeobecných súdov o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ktoré žiada zrušiť s tým, že bude daný príkaz na jeho prepustenie z väzby na slobodu a bude mu priznané finančné zadosťučinenie 10 000 eur.

II.

2. Trestné stíhanie vo veci bolo začaté 7. júna 2021 a sťažovateľ bol uznesením z 31. marca 2022 obvinený pre obzvlášť závažný zločin sprenevery podľa § 213 ods. 1 a 2 písm. c) a 4 písm. a) Trestného zákona a zločin marenia konkurzného a vyrovnávacieho konania podľa § 242 ods. 1 písm. a) a 2 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť tak, že ako správca konkurznej podstaty v rozpore so zákonom porušil svoje povinnosti tým, že výťažok z dražby 1 130 407,56 eur si nechal poukázať na svoj účet, hoci pre účely konkurzu mal zriadený iný účet a tento výťažok nepoužil na úhradu nákladov konkurzu a uspokojenie veriteľov, ale použil ho pre vlastnú potrebu.

3. Sťažovateľ bol uznesením z 8. apríla 2022 z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vzatý do väzby. Obžaloba bola proti nemu podaná 4. októbra 2022. Sťažovateľ 1. marca 2023 požiadal o prepustenie z väzby, čo odôvodnil tým, že dôvod útekovvej väzby nemôže vyplývať len z hrozby vysokého trestu. Tvrdil, že mimo stíhanej trestnej činnosti sa protiprávneho konania nedopustil a hoci nevlastní nehnuteľnosť, má väzby so svojou rodinou. Keďže je nemajetný,

nehrozí, že by navštevoval kasíno. Z dôvodov psychiatrickej liečby nie je predpoklad, že by sa vyhýbal trestnému stíhaniu a vo väzbe mu nemôže byť poskytnutá adekvátne liečba.

4. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením okresného súdu bola žiadosť sťažovateľa zamietnutá s tým, že dohľadom probačného a mediačného úradníka sa nenahrádza. Podľa okresného súdu dôvod útekovej väzby je daný samotnou osobou sťažovateľa, jeho osobnými pomermi a povahou trestnej činnosti. Podľa okresného súdu sťažovateľ s rodinou užíval byt svokrovcov, no bez písomnej zmluvy. Okrem toho je podľa znaleckého posudku emočne nestabilný, so sklonom k ľahkovážnym prejavom, má tendenciu užívať alkohol a je patologický hráč. Okrem toho mu hrozí trest 10 až 15 rokov. To, že nemá trvalé bydlisko, je nezamestnaný a nemajetný a má len rodinné väzby, zakladá dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Čo sa týka nahradenia väzby, okresný súd poukázal na § 80 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého pri stíhaní pre obzvlášť závažný zločin možno väzbu nahradiť, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Za takéto okolnosti okresný súd nepovažoval duševnú chorobu sťažovateľa (patologické hráčstvo), jeho rodinné pomery a to, že mu údajne nemožno vo väzbe poskytovať zdravotnú starostlivosť, keďže sťažovateľ ani nebol v nemocnici pre obvinených.

5. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zamietol. Podľa krajského súdu dôvody útekovej väzby sa neoslabil, naopak, posilnili. Dôvody útekovej väzby podľa krajského súdu trvajú, pretože sťažovateľ nemá stále bydlisko, keď nie je vlastníkom bytu a ani nemá uzavretú nájomnú zmluvu k bytu, v ktorom býval s manželkou a deťmi. Okrem toho mu hrozí vysoký trest a ide o dlhodobého patologického hráča, ktorý sa na slobode na túto závislosť neliečil. Krajský súd k možnosti nahradiť väzbu uviedol, že to nie je možné, pretože stíhaného obzvlášť závažného zločinu sa mal sťažovateľ dopúšťať skoro jeden rok a jeho zhoršený zdravotný stav je liečiteľný aj v podmienkach výkonu väzby. Krajský súd doplnil, že sťažovateľ od začiatku väzby argumentoval tým, že mal stále bydlisko s rodinou v byte svokrovcov, no túto skutočnosť nijak nepreukázal. Okrem toho krajský súd poukázal na to, že na inom okresnom súde bola proti sťažovateľovi podaná už skôr v roku 2021 obžaloba, konanie o ktorej sa podarilo skončiť až potom, ako bol sťažovateľ vzatý do väzby, čo bolo spôsobené tým, že skôr hoci bol práceneschopný, navštevoval kasína, no na predvolania sa nedostavoval, či už z dôvodu, že ich neprevzal alebo pre práceneschopnosť. Krajský súd vnímal tvrdenia sťažovateľa o jeho vzťahoch k rodine, no poukázal na to, že tieto nie sú nijak preukázané.

III.

6. Podľa sťažovateľa krajský súd ústavne nekonformným spôsobom posúdil dôvody útekovej väzby. Odôvodnenie ďalšieho trvania považuje za nepreskúmateľné, pretože krajský súd sa nevysporiadal s konkrétnymi skutočnosťami. Hrozba vysokého trestu nestačí a ani po 13 mesiacoch väzby k tomu nepristúpili žiadne ďalšie skutočnosti. Sťažovateľ poukazuje na to, že pred vzatím do väzby žil v byte svokrovcov s manželkou a deťmi, ku ktorým má silné citové väzby a napriek vedomosti o začatom trestnom stíhaní nerobil nič, čo by mohlo založiť dôvody väzby. Okrem toho bol zadržaný v mieste bydliska a navštevovanie kasína nemôže svedčiť pre väzobné stíhanie. Keďže v súčasnosti je nemajetný, možno obavu z takéhoto správania nahradiť. Sťažovateľ napokon poukazuje na to, že jeho chorobný psychický stav nemôže svedčiť v prospech väzobného stíhania.

IV.

7. Vo vzťahu k namietanému uzneseniu okresného súdu nie je daná právomoc ústavného súdu, keďže sťažovateľ mal možnosť podať proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť podľa Trestného poriadku, o ktorej rozhodol krajský súd namietaným uznesením. Preto bolo ústavná sťažnosť v tomto rozsahu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

8. Ústavná sťažnosť v rozsahu proti uzneseniu krajského súdu z dôvodu porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

9. Obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy je ustanovenie, podľa ktorého osobu možno do väzby vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Ústavný rámec dopĺňajú ustanovenia čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa ktorého nikoho nemožno pozbaviť slobody, pokiaľ sa tak nestane v súlade s konaním ustanoveným zákonom, ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní. Z ústavy a rovnako aj z dohovoru vyplýva, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou môže nastať len z dôvodov ustanovených zákonom. Preto úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 315/06). Pri rozhodovaní o väzbe musia byť súčasne splnené formálne predpoklady väzby (uznesenie o vznesení obvinenia) a materiálne predpoklady väzby, keď musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a spáchal ho obvinený; zároveň musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71 Trestného poriadku (III. ÚS 417/2011). Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby takéto rozhodnutia boli založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

10. Rozhodnutie krajského súdu treba posúdiť v súvislosti s rozhodnutím okresného súdu, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby. Sťažovateľ nenamieta, že by voči nemu vznesené obvinenie nebolo dôvodné. Podstatou jeho námietky porušenia základného práva na osobnú slobodu je, že nie sú dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Ak by aj boli, je dôvod na to, aby jeho väzba bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľ vychádza z toho, že okrem hrozby vysokého trestu u neho súdy neuviedli ďalšie skutočnosti, ktoré by odôvodňovali obavu z vyhýbania sa trestnému stíhaniu. Tak tomu nie je. Z odôvodnení rozhodnutí okresného a krajského súdu vyplýva, že tieto dôvody vyplývajú z toho, že sťažovateľ nemá stále bydlisko, keďže nie je vlastníkom bytu a ani nemá uzavretú nájomnú zmluvu so svokrovcami k bytu, v ktorom býval s manželkou a deťmi, je psychiatrický pacient (dlhodobo patologický hráč), ktorý sa na túto závislosť neliečil. Okrem toho krajský súd poukázal na to, že voči sťažovateľovi v čase pred jeho vzatím do väzby nebolo možné ukončiť iné trestné stíhanie. Preto neobstoí argument sťažovateľa o tom, že by dôvod väzby všeobecné súdy vyvodili len z výšky hroziaceho trestu.

11. Okrem toho je zrejmé, že rozhodnutie všeobecných súdov vychádza z komplexného zhodnotenia osoby sťažovateľa. Súdom možno vytknúť, že skutočnosť, že sťažovateľ nemá trvalé bydlisko, vyvodili z toho, že o tom neprodukoval žiaden písomný dôkaz, z ktorého by vyplynulo jeho právo k bytu, ktorý bol jeho rodine poskytnutý rodičmi jeho manželky. V sťažovateľom opísanom vzťahu rozumne nemožno očakávať, žeby jeho práva k bytu boli predmetom osobitnej písomnej zmluvy. Na strane druhej je však zrejmé, že sťažovateľ v priebehu trvania väzby nebol schopný svoj vzťah k bytu a k svojej manželke preukázať inak, napríklad zárukou svojej manželky, že v prípade prepustenia z väzby na slobodu by sa mohol zdržiavať v byte, ktorý jej prenechali jej príbuzní. Preto záver súdov vo vzťahu k tejto skutočnosti, osobitne z dôvodu, že sťažovateľ je inak nemajetný a nemá ani potencionálny pravidelný príjem, nemožno považovať za svojvoľný.

12. Okrem toho krajský súd poukázal na to, že voči sťažovateľovi nebolo možné ukončiť už skôr, v čase jeho pobytu na slobode, približne rok prebiehajúce trestné konanie, a to z dôvodu, že mu buď neboli doručené predvolania alebo sa na pojednávanie nedostavoval. Preto záver všeobecných súdov o obave z toho, že sťažovateľ sa bude vyhýbať trestnému stíhaniu, nemožno vzhľadom na zistené skutočnosti považovať za arbitrárny. Nie je dôvod na to, aby neústavnosť namietaného uznesenia bola vyvodená z toho, že bolo zistené a zohľadnené to, že sťažovateľ je psychiatrický pacient. Táto okolnosť je súčasťou komplexného zhodnotenia profilu sťažovateľa a nie je jedinou okolnosťou, z ktorej bola vyvodená obava z vyhýbania sa trestnému stíhaniu.

13. Tomu zodpovedá aj záver, že väzbu sťažovateľa nemožno nahradiť prostriedkami podľa § 80 Trestného poriadku. Záver všeobecných súdov, že neboli zistené výnimočné okolnosti prípadu, zodpovedá tomu, že v prípade sťažovateľa je trestné stíhanie vedené pre obzvlášť závažný zločin spočívajúci v rozsiahlom následku jeho majetkovej trestnej činnosti, a tomu, že v konaní neboli zistené okolnosti, ktoré by túto obavu boli spôsobilé odvrátiť. Sťažovateľ okrem nepreukázaných tvrdení o svojom zhoršenom zdravotnom stave a vzťahu ku svojej rodine všeobecným súdom neponúkol žiadne konkretizované záruky, ktoré by mohli viesť k eliminovaniu objektivizovanej obavy z možného úteku alebo vyhýbania sa trestnému stíhaniu. K tomu treba znova doplniť, že všeobecné súdy už v jeho inom trestnom stíhaní boli konfrontované s takým konaním sťažovateľa, ktoré im neumožňovalo riadne viesť trestné stíhanie. Miera výnimočných okolností prípadu, tak ako vyplýva z 80 ods. 2 Trestného poriadku, nie je určená len subjektívnymi okolnosťami života obvineného, ale aj tým, aké záruky je obvinený schopný poskytnúť tak, aby bola vyvrátená objektívna miera obavy z vyhýbania sa trestnému stíhaniu. Sťažovateľ v podstate žiadne záruky neposkytol, a preto záver o tom, že nie sú dané výnimočné okolnosti prípadu, nemožno považovať za arbitrárny. To vylučuje záver o tom, že by namietané rozhodnutie krajského súdu bolo v rozpore so základnými právami sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu